

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 375/09-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa v konaní o sťažnosti MUDr. D. B., B., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 40/2007 (pôvodne na tomto súde vedenom aj pod sp. zn. 26 C 91/2006) takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 40/2007 **p o r u š i l** základné právo MUDr. D. B. zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. MUDr. D. B. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia MUDr. D. B. v sume 292,38 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet ustanovenej advokátky JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 292,38 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky vedený v Štátnej pokladni do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 375/09-14 z 12. novembra 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. D. B. (ďalej len „sťažovateľ“) ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 40/2007, pôvodne vedenom aj pod sp. zn. 26 C 91/2006.

2. V sťažnosti sťažovateľ uviedol:

„Konanie je od 15.3.2006 vedené na Okresnom súde Bratislava I pôvodne pod sp.zn. 26 C 91/2006, v súčasnosti pod sp.zn. 26 C 40/07.

Od podania návrhu na začatie konania teda do vyhlásenia rozsudku vo veci samej dňa 22.6.2009 uplynula doba 3 rokov a 9 mesiacov, ktorú sťažovateľ považuje za neprimerane dlhú a ničím neospravedlňiteľnú. Vyhlásený rozsudok nie je právoplatný, sťažovateľ proti uvedenému rozsudku podal odvolanie dňa 20.7.2009.

Konanie vo veci sťažovateľa nie je ani po 3 rokoch a 9 mesiacoch právoplatne skončené. Z priebehu konania je zrejmé, že k právoplatnému skončeniu nedošlo z dôvodu prípadnej faktickej či právnej zložitosti konania, ale z dôvodu neefektívnych úkonov okresného súdu, ktoré nesmerovali k skončeniu konania ak nastoleniu právnej istoty na strane sťažovateľa. (...)

Okresný súd meritórne vo veci nekonal, v dôsledku čoho použitie kritéria právnej alebo faktickej zložitosti veci neprichádza do úvahy.

Sťažovateľ považuje za primerané, aby mu v tejto veci bolo priznané finančné zadosťučinenie. Domnieva sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, teda doba 3 rokov a 9 mesiacov, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlňiteľná a nezdôvodniteľná.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prerokovaní veci rozhodol nálezom:

„Právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru, bolo postupom Okresného súdu Bratislava I vo veci sp. zn. 26 C 40/2007 pôvodne vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 C 91/2006 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Bratislava konal vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 C 40/2007 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Bratislava I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 EUR.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Sťažovateľ súčasne oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

3. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti podaním zo 16. novembra 2009 č. Spr. 3946/09 vyjadril podpredseda okresného súdu, ktorý popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom a dodal:

«S poukazom na jednotlivé úkony vykonané v predmetnom konaní musím konštatovať, že v období 15. 06. 2006 do 23. 07. 2007 nenachádzal na Okresnom súde Bratislava I. Nepatrí do kompetencie predsedu Okresného súdu Bratislava I hodnotiť, či v období, keď sa predmetný spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave bolo predmetné konanie poznačené prietiahmi.

Predmetné konanie je poznačené prietiahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení „26C“...»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Zo spisového materiálu týkajúceho sa veci, ktorý si ústavný súd obstaral, zistil takýto priebeh konania:

Dňa 15. marca 2006 podal sťažovateľ na Okresnom súde Bratislava I žalobu proti odporcovi – Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, o náhradu škody a zaplatenie nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami, ktorá bola zaevidovaná pod sp. zn. 26 C 91/06.

Dňa 7. júna 2006 Okresný súd Bratislava I postúpil vec z dôvodu miestnej príslušnosti Okresnému súde Poprad.

Dňa 15. júna 2006 Okresný súd Bratislava I oznámil postúpenie účastníkom.

Dňa 12. júla 2006 bol spis doručený Okresnému súdu Poprad a zaevidovaný pod sp. zn. 20 C/171/2006.

Dňa 2. októbra 2006 sudca JUDr. T. vzniesol námietku zaujatosti.

Od 10. októbra 2006 do 19. októbra 2006 vzniesli námietku zaujatosti 15 sudcovia Okresného súdu Poprad.

Dňa 30. októbra 2006 bol spis doručený Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 23. novembra 2006 bol spis doručený Okresnému súdu Poprad s uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 3 NvC51/06-94 z 8. novembra 2006, ktorým prikazuje vec na ďalšie konanie Okresnému súdu Humenné.

Dňa 12. decembra 2006 bol spis doručený Okresnému súdu Humenné. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 6 C/217/2006.

Dňa 23. marca 2007 Okresný súd Humenné vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v sume 3 000 Sk.

Dňa 23. marca 2007 Okresný súd Humenné vyzval sťažovateľa, aby sa písomne vyjadril v lehote 10 dní, či súhlasí s tým, aby vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania a označil dôkazy. Súčasne vyzval odporcu, aby sa v lehote 10 dní vyjadril k návrhu.

Dňa 23. marca 2007 Okresný súd Humenné vyzval Okresný súd Poprad o zapožičanie spisu sp. zn. 12 C 551/01.

Dňa 29. marca 2007 sťažovateľ odpovedal na výzvu a požiadal o doručenie kópie žaloby.

Dňa 4. apríla 2007 Okresný súd Poprad doručil Okresnému súdu Humenné spis 12 C/551/2001.

Dňa 19. apríla 2007 Okresný súd Humenné zaslal sťažovateľovi kópiu žaloby.

Dňa 20. apríla 2007 odporca – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky – doručil vyjadrenie k žalobe.

Dňa 3. mája 2007 sťažovateľ podal námietku proti postúpeniu veci na Okresný súd Humenné.

Dňa 16. mája 2007 Okresný súd Humenné vyzval sťažovateľa, aby oznámil, či navrhuje, aby bola vec prikázaná z dôvodu vhodnosti inému súdu.

Dňa 23. mája 2007 sťažovateľ požiadal, aby bola vec z dôvodu vhodnosti postúpená Okresnému súdu Bratislava I.

Dňa 30. mája 2007 Okresný súd Humenné uznesením sp. zn. 6 C/217/2006 priznal sťažovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 21. júna 2007 bol spis doručený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o prikázaní veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Dňa 4. júla 2007 bol spis vrátený z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s uznesením sp. zn. 4 Ndc 82/2007 z 22. júna 2007, ktorým prikazuje vec Okresnému súdu Bratislava I.

Dňa 23. júla 2007 bol spis doručený Okresnému súdu Bratislava I, zaevidovaný pod sp. zn. 17 C /117/2007 a bol pridelený sudkyňi JUDr. J. V.

Dňa 6. augusta 2007 sudkyňa JUDr. V. podala „*reklamáciu voči zapísaniu veci do súdneho oddelenia 17 C*“ .

Dňa 6. augusta 2007 bola vec pridelená sudkyňi JUDr. A. K. do oddelenia 26 C a ďalej bola vedená pod sp. zn. 26 C 40/2007.

Dňa 2. apríla 2009 bola vec pridelená sudkyňi Mgr. D.

Dňa 21. apríla 2009 odporca faxom ospravedlnil neúčast' na pojednávaní nariadenom na 23. apríl 2009.

Dňa 23. apríla 2009 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol sťažovateľ prítomný a odporca neprítomný. Pojednávanie bolo odročené na 22. jún 2009.

Dňa 22. júna 2009 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol sťažovateľ prítomný a odporca neprítomný. Na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd návrh zamietol.

Od 21. decembra 2009 sa spis nachádza na Krajskom súde v Bratislave po odvolaní sťažovateľa proti rozsudku z 22. júna 2009 (vec je vedená pod sp. zn. 2 Co 296/09).

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o náhradu škody a o zaplatenie nemajetkovej ujmy došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej zložitosti veci. Zložitost' veci nenamietal ani okresný súd. Ten ako jediný argument pre nečinnost' označil nedostatočné personálne obsadenie súdu a vysoký nápad v oddelení „C“.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd zistil, že od podania žaloby do podania sťažnosti ústavnému súdu boli vo veci uskutočnené dve pojednávania, na ktorých sa sťažovateľ osobne zúčastnil. Pri uplatňovaní svojho nároku bol aktívny a v lehote spolupracoval s konajúcimi súdmi.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania takmer 4 roky je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

Okresný súd Bratislava I namietol, že v období od 15. júna 2006 do 23. júla 2007 sa spis nenachádzal na jeho súde. V kontexte celého konania tomuto súdu však jednoznačne možno pričítať na vrub aj jeho krátkodobú nečinnost' v období od 15. marca 2006 do 7. júna 2006, ale najmä dlhodobú nečinnost' v období od 23. júla 2007 do 23. apríla 2009, keď sa uskutočnilo prvé pojednávanie. Prvý úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu teda okresný súd urobil až po dvoch rokoch od opätovného doručenia spisu Okresnému súdu Bratislava I.

K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu podpredsedu súdu, že Okresný súd Bratislava I je nedostatočne personálne obsadený a v oddelení „C“ je vysoký nápad, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že podobné objektívne prekážajúce okolnosti, nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov. I keď nie

všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení podpredsedu okresného súdu v danej veci.

4. Vzhľadom na to, že 22. júna 2009 bol v predmetnej veci na okresnom súde vyhlásený rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ navrhol priznať primerané finančného zadosťučinenie v sume 10 000 €, čo odôvodnil neospravedliteľnou a nezdôvodniteľnou dĺžkou konania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím

predovšetkým na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané v sume 1 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zabezpečenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia ustanovenej právnej zástupkyňi, za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) a d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v sume 2 x 115,90 €, k tomu režijný paušál 2 x 6, 95 € v celkovej sume 245,70 €. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, k trovám právneho zastúpenia je potrebné pripočítať daň z pridanej hodnoty 19 % v sume 46,68 €, čo spolu predstavuje trovy právneho zastúpenia 292,38 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 a 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2010